

12. In dit hoofdstuk worden de twee registratiesystemen, dat van de burgerlijke stand en de Basisregistratie Personen in hoofdlijnen beschreven, en slechts voor zover relevant voor de IPR-praktijk.

Dankzij de automatisering staan beide systemen nauw met elkaar in verbinding. Er wordt dan ook weleens gesproken van een '2-in-1'-systeem.

1.1 DE REGISTERS VAN DE BURGERLIJKE STAND

13. Sinds 1 januari 1995 kent Nederland de indeling in drie soorten registers van de burgerlijke stand: de registers van geboorte, de registers van huwelijken en geregistreerde partnerschappen, en de registers van overlijden (art. 1:17 lid 1 BW).

14. De registers van de burgerlijke stand zijn statisch. Zij beperken zich tot het vastleggen van bepaalde gebeurtenissen op een enkel moment: geboorte, trouwen, registratie van een partnerschap, en overlijden. Zij geven inzicht in de staat van personen. De registers van de burgerlijke stand zijn er primair voor de burgers. Binnen de door het BW aangegeven grenzen zijn zij openbaar.

15. In de registers worden *akten* opgenomen: de geboorteakte, de akte van overlijden, de huwelijksakte, en de akte van registratie van partnerschap. Opname van deze akten vindt plaats in de registers van de gemeente waar het desbetreffende feit plaatsvindt: artikel 1:9 BW (geboorte), artikel 1:19f BW (overlijden), en impliciet voor huwelijk en geregistreerd partnerschap: in artikel 1:67 BW respectievelijk artikel 1:80a lid 3 BW.

16. Naast de drie registers (voor geboorte, huwelijk en geregistreerd partnerschap, en overlijden) en het register in 's-Gravenhage voor buitenlandse rechtsfeiten (zoals in het buitenland opgemaakte huwelijksakten en akten van geregistreerd partnerschap), bestaat in de gemeente 's-Gravenhage een register voor de inschrijving van echtscheidingen wanneer de huwelijksakte niet in de Nederlandse registers is opgenomen.

Preciezer geformuleerd betreft het een register voor de inschrijving van rechterlijke uitspraken inhoudende een echtscheiding, ontbinding van een huwelijk na scheiding van tafel en bed, nietigverklaring van een huwelijk, ontbinding van een geregistreerd partnerschap, nietigverklaring van een geregistreerd partnerschap, dan wel de vernietiging van zulk een uitspraak, de beëindiging van een geregistreerd partnerschap dan wel de vernietiging daarvan, in gevallen waarin de huwelijksakte of akte van geregistreerd partnerschap niet in de Nederlandse registers is opgenomen (art. 1:17 lid 2 juncto art. 1:21 BW).

Is een huwelijk of geregistreerd partnerschap in het buitenland tot stand gekomen en is de hiervan opgemaakte akte niet in de Nederlandse registers opgenomen, dan kan dus een echtscheidingsuitspraak in dit 'echtscheidingenregister' in Den Haag worden opgenomen. Ten behoeve van deze opname wordt een akte van inschrijving opgemaakt.

1.2 AKTEN VAN DE BURGERLIJKE STAND

17. Akten van de burgerlijke stand kunnen worden onderscheiden in akten die in de registers worden opgenomen (registerakten) en akten die niet in de registers worden opgenomen (niet-registerakten).

Akten die in de registers worden opgenomen zijn: de geboorteakte, de overlijdensakte, de huwelijksakte en de akte van geregistreerd partnerschap.

Akten die niet in de registers worden opgenomen zijn: akten houdende erkenning, akten houdende ontkenning van het vaderschap of moederschap door de moeder, akten houdende naamskeuze, akten houdende beëindiging van een geregistreerd partnerschap, van omzetting van een huwelijk in een geregistreerd partnerschap (afgeschaft per 1 maart 2009), van omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk.

1.3 LATERE VERMELDINGEN

18. De meeste niet-registerakten worden opgenomen als latere vermelding en worden als zodanig toegevoegd aan de reeds in de registers opgenomen registerakten (art. 1:20 BW). Dat geldt voor de akten houdende erkenning, houdende ontkenning van het vaderschap of moederschap door de moeder, houdende naamskeuze, en voor de akten houdende beëindiging van een geregistreerd partnerschap, de akten van omzetting van een huwelijk in een geregistreerd partnerschap, en de akten van omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk.

Zo wordt bijvoorbeeld een akte houdende erkenning van een kind toegevoegd als latere vermelding in de geboorteakte van het kind.

19. Als latere vermeldingen worden ook andere in artikel 1:20 BW genoemde authentieke akten en besluiten (bijvoorbeeld inzake vaststelling van namen of naturalisatiebesluiten) alsmede rechterlijke uitspraken (bijvoorbeeld inzake echtscheiding) opgenomen. Voorts kunnen van buitenlandse akten en buitenlandse rechterlijke uitspraken (bijvoorbeeld echtscheidingsbeslissingen) latere vermeldingen worden opgenomen (art. 1:20b BW). Dit kan alleen als de geboorteakte respectievelijk huwelijksakte of akte van registratie van partnerschap in de Nederlandse registers is opgenomen.

1.4 INHOUD VAN AKTEN VAN DE BURGERLIJKE STAND

20. De inhoud van de akten die in de burgerlijkestandregisters worden opgenomen, wordt beschreven in hoofdstuk 2 van het Besluit burgerlijke stand (BBS). Buiten het bij of krachtens de wet bepaalde kunnen geen andere gegevens in akten worden opgenomen (art. 1:18 lid 1 BW; art. 15 BBS).

1.5 AANVULLING, DOORHALING, EN VERBETERING

21. De rechtbank kan op verzoek van belanghebbenden of van het Openbaar Ministerie gelasten dat (art. 1:24 lid 1 BW):

- een register van de burgerlijke stand wordt *aangevuld* met een ontbrekende akte of latere vermelding. Een akte of latere vermelding kan ontbreken als er geen aangifte is gedaan, de akte is verloren gegaan, of de ambtenaar heeft geweigerd een akte op te maken. Aanvulling van een register van de burgerlijke stand geschiedt door het opmaken van een nieuwe akte in dat register (art. 1:24b lid 1 BW).
- een in een register van de burgerlijke stand voorkomende akte of latere vermelding wordt *doorgehaald*. Het gaat dan om een akte die niet had mogen worden opgemaakt of een latere vermelding die niet had mogen worden opgenomen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat het hierin opgenomen rechtsfeit niet heeft plaatsgevonden of nietig is. Van een doorhaling wordt een latere vermelding aan de desbetreffende akte toegevoegd (art. 1:24b lid 2 BW).
- een in een register van de burgerlijke stand voorkomende akte of latere vermelding wordt *verbeterd*, omdat deze niet volledig is of een misslag bevat. Van een misslag kan bijvoorbeeld sprake zijn als bij het opmaken van de akte van onjuiste rechtsfeiten is uitgegaan. Van een verbetering wordt een latere vermelding aan de desbetreffende akte toegevoegd (art. 1:24b lid 2 BW).

Gebruikelijk is dat het Openbaar Ministerie het verzoek bij de rechtbank instelt na kennisgeving van het gebrek aan hem door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Voor een toelichting bij artikel 1:24 BW kan worden verwezen naar Gubbels, *GS Personen- en familierecht*, aant. 1 t/m 4 bij artikel 1:24 BW.

22. Op grond van de CIEC-overeenkomst van 10 september 1964 inzake beslissingen tot verbetering van akten van de burgerlijke stand (*Trb.* 1965, 89) is de rechtbank bevoegd om de fout ten aanzien waarvan zij heeft gelast dat deze in de Nederlandse akte moet worden verbeterd, ook te gelasten dat deze fout wordt verbeterd in een akte die nadien op het grondgebied van een andere overeenkomst sluitende staat is opgemaakt. Het kan gaan om een akte van dezelfde persoon of om die van zijn afstammelingen.

Bij deze CIEC-overeenkomst zijn partij: Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, Spanje, Turkije en Zwitserland.

Heeft op grond van deze Overeenkomst een buitenlandse rechter verbetering van een Nederlandse akte gelast, dan voegt de ambtenaar van de burgerlijke stand hiervan een latere vermelding toe. Met het oog hierop is de Minister van Justitie belast met het doorzenden van de buitenlandse uitspraak aan de ambtenaar (wet van 17 februari 1972, *Stb.* 85).

23. Kennelijke schrijf- of spelfouten en kennelijke misslagen kunnen ambtshalve ook door de ambtenaar van de burgerlijke stand zelf worden verbeterd (art. 1:24a lid 2 BW). De verbetering werkt terug tot het tijdstip van het opmaken van de akte.

Tot 1 september 2015 berustte de bevoegdheid om kennelijke misslagen te verbeteren bij de officier van justitie. Nu deze bevoegdheid aan de ambtenaar van de burgerlijke stand is toegekend, is de vraag relevant geworden of ook de ambtenaar van de burgerlijke stand zelf om akteverbetering kan verzoeken. Hierover Gubbels, *GS Personen- en familierecht*, aant. 2 bij artikel 1:24 BW. De Commissie van advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit heeft richtlijnen gegeven voor ambtshalve verbeteringen van kennelijke misslagen door de ambtenaar van de burgerlijke stand (OM 1/2019, *Stcrt.* 2019, 27682). Voor de vraag of een akte kan worden verbeterd op basis van een nadien afgelegde verklaring onder ede of belofte en wie hierover beslist, zie Gubbels, *GS Personen- en familierecht*, aant. 2 bij artikel 1:24a BW.

24. Verbeteringen in hier te lande in de registers ingeschreven buitenlandse akten worden afzonderlijk in de akte vermeld (art. 1:25 lid 7 BW). De verbetering is onderworpen aan de in artikel 1:25a BW genoemde voorwaarden.

1.6 VOORZIENINGEN

25. Indien een ambtenaar besluit te weigeren een akte van de burgerlijke stand op te maken, een latere vermelding aan een akte toe te voegen, of aan een andere

verrichting mee te werken, heeft een belanghebbende partij de bevoegdheid om zich binnen zes weken na verzending van dit besluit tot de rechtbank te wenden (art. 1:27 BW). De rechtbank beoordeelt of de ambtenaar de verrichting terecht heeft geweigerd. Indien weigering terecht is, blijft het besluit in stand. Indien de rechtbank van oordeel is dat de weigering niet terecht is, kan hij op verzoek een verklaring voor recht geven en de inschrijving van het rechtsfeit gelasten (art. 1:27a juncto art. 1:26a, art. 1:26b en art. 1:18c BW).

Zie toelichting Gubbels, *GS Personen- en familierecht*, aant. 1 bij artikel 1:27 BW.

26. De rechtbank kan op verzoek of ambtshalve een verklaring voor recht afgeven dat een buiten Nederland opgemaakte akte of gedane uitspraak naar zijn aard vatbaar is voor opneming in een Nederlands register van de burgerlijke stand (art. 1:26 BW), al dan niet met last als bedoeld in artikel 1:26a of 1:26b BW.

Voor rechtspraak, zie: Gubbels, *GS Personen- en familierecht*, aant. 2 bij art. 1:26 BW.

Het verzoek hiertoe kan worden ingediend door eenieder die daarbij een gerechtvaardigd belang heeft, alsmede door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door het Openbaar Ministerie. De bepaling geeft uitdrukkelijk de mogelijkheid aan de rechter om zich uit te spreken over de rechtsgeldigheid van feiten betreffende de burgerlijke staat die in buitenlandse akten of rechterlijke uitspraken zijn neergelegd. Met een door de rechter uitgesproken verklaring voor recht komen gegevens vast te staan tegenover eenieder (Asser/De Boer, Kolkman & Salomons 1-I 2020, nr. 119). Op basis van het declaratoir kan vervolgens in Nederland een akte worden opgemaakt of latere vermelding worden toegevoegd.

27. Bevoegd is de rechtbank van de plaats waar de akte is of moet worden ingeschreven (art. 263 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)). Is er (nog) geen akte in de registers van de burgerlijke stand in Nederland opgenomen, dan is de rechtbank 's-Gravenhage bevoegd (art. 269 Rv).

1.7 BEWIJSKRACHT

28. Alle akten van de burgerlijke stand, zowel de akten die in de registers zijn opgenomen als de niet register-akten, hebben dezelfde bewijskracht als authentieke akten (art. 1:22 lid 3 BW). Authentieke akten leveren tegen eenieder dwingend bewijs op van hetgeen de ambtenaar – binnen de kring van zijn bevoegdheid – omtrent zijn waarnemingen en verrichtingen heeft verklaard (art. 157 lid 1 Rv). Tussen partijen levert de akte dwingend bewijs op van de waarheid van de in de akte opgenomen verklaringen (art. 157 lid 2 Rv). De bewijskracht ervan moet